

■■■ A SZÍNHÁZÉPÜLET MEGÚJULÁSÁRA VÁRVA ■

Jóleső érzéssel vesszük tudomásul, hogy megnyugtatóan alakul a szabadkai Népszínház épületének rekonstrukcióját szorgalmazó elképzelések valóra váltása, és remény van arra, hogy záros határidőn belül (merjük remélni) tető alá kerül színházkultúránk rangos épülete. Tudjuk, hogy túlságosan is elhúzódtak/elhúzódnak az előkészületekkel kapcsolatos munkálatok, hogy a kért és várt támogatás valahogy csigalassúsággal érkezik, de, legalábbis úgy érzem, mi már eléggé „megedződünk” az ilyen és hasonló hozzáállástól.

Azt hiszem, hogy annak, aki majd egyszer (jó lenne minél előbb) megírja a szabadkai Népszínház körül lezajlott, és még mindig zajló dolgokat, lesz mit papírra vetnie. Nem volt könnyű ugyanis a szabadkai önkormányzatnak elfogadtatnia az épülettel kapcsolatos elképzelését az „illetékesekkel”! Kemény, megalkuvás nélküli küzdelemre volt szüksége, hogy megmentse, átmentse, a holnap számára újraálmodja Szabadka egyik legszebb – Kosztolányi szavai szerint –, a Porváros messze földön híres műemlékét. Emlékszem, hogy amikor színjátszásunk „megmentői” le akarták rombolni az épületet, amikor a már jól ismert buldózerpolitikát kívánták érvényesíteni az észak-bácskai metropolisban, felhördült a város. Garay Béla, színházkultúránk meghatározó egyénisége nyílt levélben fordult a szabadkai műemlékvédő intézethez. Őrzöm Béla bácsi levelét, amelynek befejező része a következőképpen szól: „Ez az alapján, stílusában monumentális épület egyik kiemelkedő dísze a város egyre szépülő, mindinkább kulturális külsőt nyerő főterének, amelyre méltán büszke városunk minden polgára. Ennek a klasszikus kort idéző épületnek a lebontása és esetleges stílusát megtörő átalakítása merénylet lenne a tervezett városszépítés ellen, Szabadka Város Műemlékvédő Intézetének egyik kardinális feladata ennek megakadályozása. A város polgársága, színészei és színházi alkalmazottai nevében kérem Önöket, tegyenek meg mindent, hogy egyesek romboló terve ne sikerüljön és színházépületünkben unokáink, dédunokáink is előadásokban gyönyörködhessenek és hálatelt szívvel gondoljanak azokra, akiknek mindezt köszönhetik.”

A Népszínház megroggyant, megcsúfolt épületét most újraálmodják. A város féltő keze nyúl feléje, hogy újra az legyen, ami volt: az ott élők (s nem csak az ott élők) csodálatos temploma. Templom, amelyben közel másfél évszázaddal ezelőtt kondult meg először a harang. Színháztörténetünk egyik legszebb fejezete jegyzi, hogy 1854. december 16-án, Szabadkán, felavatták az új színház épületét, és hogy azon a rendhagyó ünnepen Latabár Endre társulata bemutatta

A két *Barcsai* című színművet. A fellépők között ott voltak a magyar színjátszás nagyjai: Jókainé Laborfalvi Róza, Komlóssy Ida, Egressy Gábor és Szigeti József.

1915. március 23-án hajnalban leégett a színház. A váratlan csapás, úgy látszott, megbénítja majd Szabadka gazdag, igen tartalmas színházi életét. Nem úgy történt. Az illetékeseknek sikerült a szálloda nagytermét, amelyet a lángok nem pusztítottak el, úgy átalakítaniuk, hogy ott a legismertebb társulatok is felléphettek. Több mint egy évtizedig tartott ez az ideiglenes állapot. A város azonban akkor sem hagyta annyiban a dolgot. Újjáépíttette a színházat. 1927. január 12-én a belgrádi Nemzeti Színház nyitotta meg. A II. világháború után először a Horvát Nemzeti Színház társulata lépett az évszázados színház színpadára, majd 1945. október 29-én az akkor alakult első jugoszláviai magyar hivatásos társulat Balázs Béla *Boszorkánytánc* című művével mutatkozhatott be a viharos időket megért épületben!

Most, egy eléggé sokáig tartó sötét korszak után, reális lehetőség mutatkozik, hogy a kívülről-belülről megtépázott épület újra visszakapja régi fényét, patináját. Természetesen tudjuk, hogy nem lesz könnyű élni a lehetőségekkel, hogy az önkormányzatnak még nagyon sok akadályt kell majd leküzdenie elképzelése megvalósításának érdekében. Sajnos a háttérben még ott munkálkodnak azok, akiknek éppen nincs inyére, hogy Kosztolányi városának büszkesége újra az legyen, ami volt. A gáncoskodók ellenállásával számolni kell. Mindenesetre az illetékesek mellett (a város vezetésére gondolok) ezúttal is ott lesz az a színház iránti féltés, őszinte ragaszkodás, amelyet Béla bácsi levelének néhány sora sugall, nagyon is egyértelműen.

Magyar Szó, 1998. október 3.

